

שבת

1310 / בשבתו

פרשת יתרו
תש"ע
כ"ב בשבט 5770
השנה העשרים ושש

ניהול מסחרי: לאור מביית: גל אורון 052-4295209
לפרסום מודעות:

כתיבה ועריכה: מכון 'צומת'
צומת

מייסודה של: הסתדרות הפועל המזרחי

בראון דסברג
barondasberg@gmail.com

קצר ולטולחן

כיבוד הורים - בין אדם למקום

כידוע, בתוך עשרת הדיברות כבוד הורים מופיע בתוך חמש המצוות שבין אדם למקום. מדוע?

הגמרא (בקידושין) משווה בין כבוד הורים ויראתם לכבוד ה' ויראתו, וכך גם מסביר "ספר החינוך" את שורש המצווה: "שראוי לו לאדם שיכיר ויגמול חסד למי שעשה עמו טובה... וכשיקבע זאת המידה בנפשו יעלה ממנה להכיר טובת האל ברוך הוא".

יש באמירה זו יסוד פסיכולוגי: הקב"ה מופשט ובלתי נתפש. הצורה שבה אנו תופסים אותו ואת רגשותינו כלפיו, מועברים (Transference) מיחסינו לדמויות הסמכות שסביבנו, ובעיקר כלפי הורינו.

אם הקשר שלך עם ההורים דומה לקשר עם הקב"ה (כבוד, יראה, ריחוק, חמימות וכד'), אז המסקנה המעשית היא ברורה: אחד האמצעים לשפר את יחסך כלפי הקב"ה הוא לשפר את יחסך להוריך.

הצעה מהפכנית

כשאנו קוראים את סיפור הצעתו של יתרו, אנו תמהים: מה היה החידוש הגדול בהצעתו? ומדוע לא חשב על כך משה, וכי לא ראה במצרים כיצד מתנהגת היררכיה שלטונית?

ייתכן, שהצעת יתרו הייתה מהפכנית, ותוכניתו למנות שרים שישפטו, הייתה רק סעיף קטן בהצעה הגדולה:

מאז בריאת העולם ועד פרשתנו, הוראתו של ה' היו הוראת שעה, כגון: "לך לך", "קח נא את בניך", "קום עלה בית אל" וכד'.

בעם ישראל ישב משה רבנו, גדול הנביאים, שהתנבא בכל עת שרצה, ולכן כל מי שרצה לדעת מהו הדין האלוקי, פנה למשה, והוא קיבל הוראת שעה מהקב"ה. כך מתאר זאת משה: "כי יהיה להם דבר בא אלי ושפטתי בין איש ובין רעהו והודעתי את חוקי האלוקים ואת תורתיו". כמוכן, שאין תחליף למשה בביצוע משימה זו.

כאן מציע יתרו את הצעתו: 'אתה תבקש מהקב"ה, לקבל את כל חוקיו ומשפטיו, ולא רק הוראות שעה. כיצד תעשה זאת?' אומר יתרו למשה 'אתה תיגש אל הקב"ה במקום העם, תעלה בפניו את כל השאלות, והתשובות שתקבל יהיו חוקי ומשפטי הדת לעתיד, או בלשון הכתוב "היה אתה לעם מול האלוקים והבאת אתה את הדברים אל האלוקים והזהרתה אתהם את החוקים". אחרי שעם ישראל יקבל את כל החוקים, אפשר לעבור ליספח' של ההצעה: מינוי השרים.

מיד אחרי קבלת ההצעה מובא בתורה הסיפור הבא, מעמד הר סיני, שמתחיל ממשו "ימשה עלה אל האלוקים", כדי לבקש את חוקי ה', ורק אחר כך: "ויקרא אליו ה' מן ההר...".

בראשית ברא - אלוקים, או א-לוהים? בעמ' 2

וחתנו הרבותם לעטים - כוחן המהפכני של הספרות והשירה, בעמ' 8

הרב ראי"ם הכהן
ראש ישיבת עתניאל ורב הישוב

משו"ת בארץ

האזכרות, לא יצא ידי חובת תלמוד תורה.

בספר תולדות-זאב להרב ש"פ פרנק התיר להזכיר רק בפסוק שלם. ברם החיי אדם (כלל ה,ב) והיעביץ שם חולקים, ובודאי להלכה גם בחצי פסוק מקיים מצוות תלמוד תורה (כפי שמבואר בשנות אליהו להגר"א בתחילת מסכת פאה), וממילא מצווה להזכיר את האזכרות.

השו"ע (רטו,ג) הכריע על פי הרמב"ם בהלכות ברכות שכדי ללמד תינוק ברכות מותר ללמד את הברכות כתקונן אע"פ שמוזכרין שם, מפני שזה דרך לימוד. זאת לגבי קטן, שלומד "נוסחה" שלמה בעל-פה, ביחס ללימוד גדול נחלקו המ"א,

שאוסר להזכיר את השם והיעביץ שמתיר אפילו בעת לימוד הברכות הכתובת בגמרא. המשנ"ב וערוך- השולחן הכריעו כדעת המ"א, וכן מביא החיד"א בברכי-יוסף (רטו,ד)

ביחס לברכות בתלמוד: "ומנהג רבנן קשישאי בארץ הצבי שלא להזכיר השם כקריאתו", וכן הכריע הרב עובדיה יוסף שליט"א בשו"ת יביע אומר (ג,ד).

ערוך-השולחן (רטו,ב) אסר להזכיר את השם כצורתו בדרשות רבים. אולם שיטתו צ"ע מפני שאין הבדל בין שמות ה' לבין האזכרות ביחס לאיסור "דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה", וגם מהמ"א אין להסיק לאסור בדרשות, וכן משמע מהפמ"ג וכן מצאתי שהסיק למסקנה הרב ולדנברג צ"ל בתשובותיו (י,א).

סיכום

בלימוד תורה שבכתב חלה חובה להזכיר את השם כצורתו כחלק ממצוות תלמוד תורה, וכן בהזכרת הפסוקים בתלמוד או בדרשות. ברם ביחס להזכרת השם בברכות המצויות בתלמוד או כאשר מלמדים גדול יש להימנע מלהזכיר את השם כצורתו מפני שלא נהגו, אע"פ שהסברה מכרעת כחכם-צבי ובנו היעביץ שזה אינו לבטלה אלא חלק ממצוות תלמוד תורה.

שאלה: כיצד יש להזכיר את שמות ה' בצורתם בעת הלימוד?

תשובה: ראשית יש לחלק בין השם המפורש של י-ה-ו-ה שעליו אומרת הגמרא (פסחים נ,א) כי אין קוראים אותו באותו אופן שבו הוא נכתב אלא קוראים "א-דני", ורק לעתיד לבוא הוא יקרא ככתבו. הדיון הוא על קריאת השם א-דני וקריאת שאר השמות שאינם נמחקים ויש לשאול האם מותר להגות אותם כצורתם. בתשובה זו לא ניגע בענייני הכתיבה, משום שהם מצריכים דיון נפרד.

בגמרא במסכת תמורה (ד,א) לומדים מן הפסוק בדברים (ו,ג): "את ה' אלקיך תירא" אזהרה למוציא שם שמים לבטלה. והרמב"ם בהלכות שבעות פסק כי הכוונה אינה

רק להזכרת שווא בשעת שבועה אלא שלא להזכיר שם "לבטלה" באופן כללי. זאת, מנמק הרמב"ם במצוות היראה. הרמב"ם גם מציע פתרון למי שהזכיר את ה' בטעות:

"אם טעה הלשון והוציא שם לבטלה ימהר מיד וישבח ויפאר ויהדר לו כדי שלא יזכר לבטלה. כיצד: אמר "הי" - אומר ברוך הוא לעולם ועד או גדול הוא ומהולל מאד וכיוצא בזה כדי שלא יהא לבטלה". השאלה המרכזית מה היא הגדרת "לבטלה"?

מצוות לימוד **התורה שבכתב** כוללת בודאי את קריאת האותיות כצורתן, עם השמות, גם ביחיד. המהרש"א הביא ראיה לזה מהגמרא בברכות (ו,א): "ומנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה ששכינה עמו? שנאמר 'בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך'". מדברי המהרש"א יוצא שלימוד ללא הזכרת שם שמים מהווה, כביכול, לימוד ללא נוכחות השכינה. בשו"ת שאילת יעביץ (פא) דן בשאלה האם מותר לקרות האזכרות **בפסוקים המובאים בתלמוד**. היעביץ שם מספר על מלמדי תינוקות שחששו ללא תשא וכותב עליהם: "בודאי טעות הוא בדיהם, ולא חזינו לרבנן קשישאי דקפדי בהכי". ומוסיף שגם אביו, בעל החכם-צבי הקפיד להזכיר שמות ככתבם בלמדו עמו בילדותו. ראייתו של החכם-צבי היא מן הגמרא בברכות (כב,א) שאוסרת אזכרה רק לבעל קרי בזמן תקנת עזרא, ומכאן שהיום שתקנת עזרא אינה חובה, מותר בזמן הלימוד בכל מצב. ראיה נוספת היא משיטת ר"ת שיוצאים ידי חובת תלמוד תורה בלימוד התלמוד הבלול גם בלימוד תורה שבכתב, ואם לא יקרא את הפסוק כצורתו, כולל

הרב ראי"ם הכהן: Reem.hacohen@gmail.com

התגשמות חזון הנביאים

בעוד הוא משמש ברכנות ניר-עציון, מצא עצמו הרב מנחם ולדמן (55) נשאב למבצע העלאת יהודי אתיופיה לישראל. מבצע גרר מבצע ומעורבות הפכה ליוזמה כשהקים את 'שבות עם', מכון להשבת שארית יהודי אתיופיה ליהדות. היום, כשהוא מדבר אמהרית שוטפת, מוציא הגדה משולבת, וברזומה שלו למעלה מעשרים ביקורים באתיופיה, הרב ולדמן מרגיש שהוא חלק מתהליך גאולי עמוק.

כבר הושאלתי לסוכנות היהודית והרבנות הראשית בהכנה לקליטת עולי מבצע-משה".

מה היתה התועלת בגישור הזה?

"במבצע-משה פרצה התנגדות גדולה לתהליך הגיור לחומרה שעברו העולים. באתי לרבנים הראשיים דאז, ר' אברום זצ"ל ויבל"א הרב אליהו, והבעתי את דעתי שברית המילה שהם עשו, נעשתה לשם בריתו של אברהם אבינו, ולכן לא צריכים הטפת דם ברית, וקיבלו את דעתי. גם מחקר שעשיתי בנושא נישואין וגירושין תמך בדעת הפוסקים שאין בעיית ממזרות ביהודי אתיופיה, למרות שלא היו שם גטים כהלכה".

יחד עם ד"ר חיים פרי ייסד בשנת תש"ן את מכון 'שבות עם', שעסק בגיור בני נוער עולים מחבר העמים ומאתיופיה. בשנת תשנ"ב יצא בשליחות המדינה לבדיקת הפלסמורה, יהודים מאתיופיה שהתנצרו בשל תנאי החיים הקשים באתיופיה, להם הוא קורא 'שארית יהודי אתיופיה', ובשל העומס בעבודה זו פרש מרבנות ניר-עציון. הרב ולדמן חזר מאתיופיה עם מסקנות חד משמעיות. "כשמונים וחמישה אחוז הם יהודים על פי ההלכה", הביא את מסקנתו לרבנים הראשיים, ובכך פתח את השער לעלייה של עשרות אלפים, ממנה נותרו כיום כשבעת אלפים נפש המחכים לאישור.

אם הם יהודים, למה הם צריכים הליכי גיור?

"אני קורא לתהליך 'השבה ליהדות'. התהליך הוא של חזרה בתשובה מנצרות, כשבחובו מקופלת הסרת הספק על כל יהודי אתיופיה. לבד מכך, ישנם חמישה עשר אחוז שאינם יהודים על פי ההלכה, אבל מגיעים בשל חוק הכניסה, ותשעים ותשעה אחוזים מהם עוברים גיור כהלכה".

במהלך ביקוריו שם חש הרב כי הוא חוזה בתהליך גאולי. "אתיופיה היא הארץ שהכי קרובה ליהדות. גם הגויים שם מזדהים עם עם ישראל ועם היהדות. נבואות התנ"ך על ארץ כוש משם יחזרו היהודים מתגשמות למול עינינו".

גם בתחום החזון הרב ולדמן לא שוקט על שמריו, ויעידו הספרים התורניים והמחקריים שהוציא על יהודי אתיופיה. "אני רוצה להביא את העלייה הזו אל ארון הספרים היהודי. זה המוטו של העשייה שלי, לקרב את היהדות הזו להיות חלק מעם ישראל".

"ילדותי עברה עלי ברמת גן", מספר הרב מנחם, "אבי מסגר במקצועו, ואמי עקרת בית. למדתי בביה"ס יבנה והמשכתי לישיבת נתיב מאיר. בסיום הלימודים בישיבה התיכונית הלכתי להקים ברמת מגשימים, יחד עם חברים נוספים, את ישיבת הגולן. בצהרי יום כיפור של השנה הראשונה פרצה המלחמה, ובמוצאי היום הקדוש פינו מרמת מגשימים את הילדים והנשים. בבוקר למחרת נאלצנו לברוח גם אנחנו, וכעבור כמה שעות הסורים כבר כבשו את היישוב. חיפשתי ישיבה חדשה, ועם עוד ארבעה חברים הגעתי

לרב ישראל זאב גוסטמן, שהיה דיין עוד לפני מלחמת העולם". בצבא היה ולדמן שריון, ודרכו התורנית עברה גם במרכז-הרב ובאור-עציון. לאשה נשא את עמליה, עובדת סוציאלית ומטפלת זוגית, ולהם חמישה ילדים.

בגיל עשרים ושש נבחר ולדמן לרבו הראשון של המושב ניר-עציון. "יש יתרון בלהיות ראשון", הוא נזכר, "שאתה לא הולך בדרכים של אחרים. ר' עקיבא איגר אמר פעם על הרבנות, שהיא כמו שיט בספינה. יש יעד, אבל אין דרכים סלולות". בניר-עציון אהב מאוד את הגיוון - העברת שיעורי תורה לצד עיסוק בשאלות כשרות (במלון שבמושב), חקלאות (ברפת), רישום נישואין ורבנות בבית הספר המקומי. בשנתו השנייה כרב המושב, שנת תשמ"ב, התחבר למרכז הקליטה בעתלית, שם נחתו עולי אתיופיה הראשונים.

איך ממשרת רב מושב הגעת לעסוק בעולים?

"בתשמ"א החלה עליה שקטה מאתיופיה דרך סודן. כשנודע לי על הגעתם לעתלית, ירדתי עם חברים מהמשק ונקשרתי מיידית לנושא. המפגש שלהם עם העולם היהודי והמסורת הדתית בארץ היה ללא הכנה וללא ידיעה של שני הצדדים. הם לא הכירו את המורשת פה והסביבה הקולטת לא הכירה אותם. דבקתי בנושא הרחוני, כי בסופו של דבר זה הדבר היחיד שמגשר בין החברה הישראלית לבנים - לא השפה ולא ההיסטוריה משותפת, רק היהדות".

אביו של הרב עלה לארץ באופן בלתי ליגאלי, ולמעצר הושם ע"י הבריטים במחנה עתלית. מבחינת הרב ולדמן, היתה זו סגירת מעגל לשוב ולדאוג לקליטת יהודים, באותו מחנה בו העלייה היהודית נחסמה.

"מרכזי הקליטה לא ידעו איך להתייחס אליהם. ראיתי איך עדה ששמרה שם במסירות נפש על יהדותה מגיעה לפה, לריק דתי, והמורשת שלהם לא יכולה להימשך. מהר מאוד נהייתי חבר ועדת הרבנות הראשית ויזמתי מפגשים עם הקייסים. כשהגיע 'מבצע-משה בתשמ"א

			זריק	זריק				
		זריק	זריק	זריק	זריק	זריק	זריק	זריק
		זריק	זריק	זריק	זריק	זריק	זריק	זריק
		זריק	זריק	זריק	זריק	זריק	זריק	זריק
		זריק	זריק	זריק	זריק	זריק	זריק	זריק
		זריק	זריק	זריק	זריק	זריק	זריק	זריק
		זריק	זריק	זריק	זריק	זריק	זריק	זריק
		זריק	זריק	זריק	זריק	זריק	זריק	זריק
		זריק	זריק	זריק	זריק	זריק	זריק	זריק
		זריק	זריק	זריק	זריק	זריק	זריק	זריק

"...לא תעשה כל מלאכה..."

פתרו את הסודוקו כך שבכל שורה, טור וריבוע מודגט (9 משבצות) יופיעו מילות הפסוק (מבלי לחזור על מילה פעמיים).

מצאו את הטורה / הטור בו מופיע הפסוק עפ"י סדרו - בהצלחה

את פתרון החידה תוכלו למצוא באתר צומת: www.zomet.org.il

הרב יקהת רוזן

מנהל המכון "אור עיון" - ספרי איכות תורניים
ניקוד: ישראל אליצור

ינס עשה לנו אלקים! קרא שמעון נרץ אל אשתו עם האבן ביד. מי יודע! ענתה האשה הנרגשת "אולי רצה ה' להחזיר לנו מעט ממה שמנע אביך מאתנו?".

"בכל אופן" הוסיפה האשה "בשביל שבאמת נהנה מאבן זו, קח אותה, והבא אותה אל גזברי המקדש. התכמים יקבעו בלישר מה המחיר האמיתי שלה, והם יתנו לך עליה את מלא המחיר בלי וכוזחים".

הסכים שמעון, עלה לירושלים, ונגש מיד אל לשכת הגזברים של המקדש. הגזבר ראה את המרגלית ונדחם. הוא התבונן באבן ומלמל: "זה מדהים! לא אמן! זה אוצר שלא יסלף אנו בפזו!" לאחר שנגע מעט הסביר: "אבן כזאת בדייק אנו מחפשים כבר זמן רב עבור החשן של הכהן הגדול. הערך שלה הוא עצום. היא שנה לא פחות משלש עשרה חדרים עליון גג מלאות דינרי זהב! הבעיה היא שאף שאנו מאד צריכים את האבן הזאת - אין לנו הסכום הזה. יש לנו אולי כמות של שבע עליונות מלאות זהב, אך נדאי לא שלש עשרה".

"תנוח דעתך" נענה שמעון "אסתפק בשבע עליונות הזהב שברשותכם, ואת שאר השוי אני תורם להקדש".

כך קרה שיוסף תרם עליונות גג אחת מלאה דינרי זהב, ואלו בנו לא הפסידו מכך, אלא הרויח רווח עצום, ולא זו בלבד אלא שאבן במצוה גדולה, ותורם בעצמו עוד סכום ענק...

האם הועילה שיטתו החנוכית של יוסף? נקדה למחשבה...

(עפי"י בבא בתרא קל"ג)

לתגובות והצעות לסיפורים:
yikhat1@smile.net.il

מעשׂהיה

העונש והמרגלית

לפני שנים רבות, בזמן שבית המקדש עוד היה קיים, חי אדם ושמו יוסף בן יועזר. יוסף היה אדם מכבד, ירא שמים ועשיר. לכאורה לא חסר לו דבר, ואולם השמחה הייתה מפנו והלאה. בן יחיד היה לו ליוסף ושמו שמעון, ושמעון זה היה רחוק מדרכי אבותיו. הוא התרחק מלמוד התורה, וזלזל בקיום המצוות.

יוסף נסה להשפיע על בנו לחזר למוטב. הוא הבטיח לו עזרה וכל טוב אם רק ישנה את דרכיו - ושמעון לא יענה.

שמעון הכיר היטב את עשרו של אביו. דעך ידע כי בעלית הגג שלהם מטמן אוצר עצום של דינרי זהב, וצפה לרגע שבו האוצר הזה יהיה שלו. ואולם, אביו, שהרגיש בזאת, חשב אחרת. הוא לא רצה שפספו יפל לאחר מותו לידיו של הבן הסורר. מה עשה! יום אחד, כשפטר שמעון בביתו, עמד והקריז: "הריני מקדיש בזאת את עליונות הגג, וכל הדינרים שבה הרי הם של בית המקדש!".

פניו של שמעון נפלו. אך משהו פרפר בלבו. הוא נדהם מכך שאת כל האוצר שראה בדמיונו כבר לא יראה לעולם. המלים נעתקו מפיו, והוא התחמק מן הבית בלי להגיד כלום.

עברו הימים. יוסף בן יועזר נפטר, ולא הוריש דבר לבנו. ואבן, הבן שמעון היה עני מרוד, ובביתו חסר דרך קבע מזון ולבוש. יום אחד גלדה אשת-שמעון, ולכבוד המאדע החליט הפעל "לפנק" אותה ולקנות לכבודה דג בשוק - מצרף שהיה חסר בביתם בדרך כלל. הלך שמעון לשוק, בחר דג שמן וטוב והביא אותו הביתה. בבית לקח סכין גדול ובצע את הדג לשניים. והנה - מה רואות עיניו? שמעון הוציא מקרביו של הדג אבן קטנה וזוהרת. הבית האיר כלו מנוצנץ המרגלית היקרה.

סמכות ההורים בארץ לפני הזמן החדש

היום מרבים להתלונן בצדק על העדר סמכות הורית במשפחה ועל שלטון הילד על הגדולים. מתקיים בבית מצב של "ונהפוך הוא, אשר ישלטו הילדים המה בהוריהם". מציאות לא נורמאלית זו היא המקור, כך סבורים, לכל תחלואי החינוך בדורנו. בדרך כלל גם מוסיפים: "איפה החינוך המסורתי של הדורות הקודמים, בהם ידעו ההורים לרסן את בניהם ולתת להם גבולות?" הבה ונראה כמה טוב היה החינוך בארץ-ישראל בשלהי ימי הביניים.

מצאתי את הדברים המובאים להלן בתוך מחקר הגדול שערך פרוי שמחה אסף ז"ל על תולדות החינוך בישראל (ג'יז-יט). הוא מביא קטעים מן הספר "אורך ימים", שכתב ר' שמואל מבנישתי מצפת לפני 700 שנה. בהקדמתו אומר המחבר:

הנה נא הואלתי לך־בְּרַ, בהיות כי ראיתי בדור הזה (לפני 700 שנה) הרבה בנים הולכים בשרירות לבם, בנים לא אמוּן בם, נתגדלו בלי תרבות ובלי דרך ארץ. אמנם אין להאשים הבנים על-כך, כי הפשיעה היא מצד אב ואם, שאינם חוששים לראות את הנולד ומונעים מוסר ומורא מן הקטנים. גם לאחר שידגלו אינם מקבלים עוד מוסר. לכן, כדי להסיר כל מכשול מדרך עמנו, שמתה אל לבי לסדר ספר קטן פְּעֵינִי חִינוּךְ ומוסר הקטנים...

הפרק הראשון של הספר הארכאי פותח בדיברה הידועה, אותה אנו קוראים השבת, וממנה ממשיך המחבר לפתח את רעיונותיו, וכך הוא כותב:

"כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך". יש אב נָאִם חושבים שהם אוהבים את בניהם

אהבה שאין למעלה ממנה, ובאמת הם שונאים אותם שנאה גדולה. על זה העיר שלמה המלך: "חושך שבטו שונא בנו ואוהבו שיחרו מוסר". הקטן, משעה שיש לו שְׂכָל להבין גערת אביו ואמו, חייבים לגעור בו אם הוא עושה איזה דבר שלא כהוגן. ועתה, בזמן הזה (לפני 700 שנה), לא די שאינם גוערים בו אלא ששמחים ומתפארים על חכמת הילד... וגם ממלאים תמיד כל רצון הקטן הן באכילה והן בשאר דברים... ובה מתגדל הנער בְּדוֹן לבו בלי מורא, בלי תרבות ובלי דרך ארץ.

ר' שמואל מבנישתי מסביר, כי אם מחמיצים את החינוך הראוי בגיל הרך, אי-אפשר לתקן את הקלקול יותר מאוחר:

...עד שיגיע הנער לבן שמונה או תשע שנים, אז אביו ואמו רוצים לתקן את אשר עוותו כבר, ולא בא מידם. כי הנער מבקש כהרגלו, וְנָאִם לא יתנו לו אז הוא בא לקלל את אביו ואת אמו. ומי חייב בכל זה? הלא אב נָאִם ורחמנותם שלא לשם שמים. והנה אהבה זו והרחמנות נהפכו לשנאה ולאכזריות, לפי שמנעו מורא ומוסר מן הקטן, עתה בגודלו הוא מטיל מורא עליהם... וזה סיבה שלא יקיים מצוות כיבוד אב ואם...

ראינו איפוא כי צדק החכם מכל אדם באומר: **"אל תאמר... שהימים הראשונים היו טובים** מאלה, כי לא מחכמה שאלת על זה" וכאז כן עתה ראוי להקשיב לדברי הסיכום של המחבר רבי שמואל מבנישתי:

בקיצור דברים: זאת היא העצה הטובה, שירגילו אב ואם את הקטן במורא ובמוסר טוב... ובה יתגדל הנער בתרבות ודרך ארץ וגם אחר שזיקין ינהג אימה וכבוד באביו שבשמים וכן באביו ואמו... וימצא חן בעיני אלוקים ואדם...

הפצה ולמודעות מסחריות: גל אורן BSD

הבונים 11 רמת גן 52462, טל' 03-6133555, מקט' 03-6133699, דוא"ל dotan@go-bsd.co.il

מייסודה של הסתדרות הפועל המזרחי בא"י. יוצא לאור ע"י "מכון צומת".

"שבת בשבתו" באינטרנט: zomet.org.il
למנוי באנגלית בדוא"ל נא לפנות ל: dan@zomet.org
עריכה: מכון "צומת" אלון שבות, גוש עציון 90433, טל' 02-9931442 פקס' 02-9931889
www.zomet.org.il zomet@netvision.net.il
הוצאת העלון נתמכת ע"י משרד החינוך והתרבות

"אני שמח להיפגש עם אחד המנהיגים הרוחניים הגדולים של העולם".

תקופתו של הרב אונטרמן הן ברבנות תל-אביב והן ברבנות הראשית הצטיינה בנועם, בעדינות ובמתניות. הנה כך הוא עונה לאחד שיצא בשצף קצף כנגד גידול שפנים בגן

ילדים, חיות מחמד: "אין שום איסור לשחק בבעלי חיים טמאים... בעניינים אלה צריכים להזהר לבלי להפריז, כי כל המוסיף גורע". סוגיית הגרות סוערת בימים אלו, אבל הרב אונטרמן פשוט היה לו: "בשעת דחק כזו, שאי אפשר בשום אופן למנוע שיתערבו עולים זרים בין בני ישראל, יש לגיירן כדון תורה... וכשראו שלא חזרו לסורם במשך חודש ימים וכדומה, אין להסס יותר".

תשובתו הראשונה בספרו "שבט מיהודה" עוסקת בפיקוח נפש, וזאת בעקבות הוראתו של ר' ישראל מסלנט ביולנא לאכול ביום הכיפורים בשל מחלת החולירע שפשטה אז. להוראה זו קמו מתנגדים שטענו שיש צורך בהוראת רופא לכל מקרה. במאמרו הני"ל מוצא הרב סימוכין לשיטתו של ר' ישראל מסלנט.

הרב אונטרמן נפטר בכ"ד בשבט תשל"ו, בהיותו בן תשעים. התואר שזכה לו לאחר פרישתו מהרבנות הראשית היה: "זקן הרבנים".

כה תאמר לבית יעקב... ויענו כל העם יחדו (יש, ג, ח). בגמרא (סוטה מח, א) נאמר שגברים המזמרים ועונות להם נשים - זוהי פריצות. בפירושו רש"י על הרי"ף מבאר ש"מתוך כך מסתכלין בהם ומהרהרין אחריהם", ומשמע שאם הנשים והגברים נמצאים בחדרים נפרדים - הדבר מותר. הוסיף לכך הרב אונטרמן את ששמע בשם הרי"י דיסקין על התפילה "והראנו בבניינו ושמחנו בתיקונו", והרי כשיש כבר בנין אין צורך בתיקון? אלא שהכוונה היא לתיקון הגדול שנעשה בשמחת בית השואבה להפריד את הנשים והגברים. דבר זה גורם לשמחה, שכן אין אומרים "שהשמחה במעוננו" כשיושבים אנשים ונשים ביחד.

(שבט-מיהודה ח"ב אה"ע סי' לד)

המומחה הבריטי לרבנות

"ויקרא לזקני העם"

דומה שקודם שנתמנו הרבנים הראשיים לתפקידם, חייבים היו לעבור תקופת הכשרה באנגליה. החל בכך הראי"ה קוק בתקופת מלחמת העולם הראשונה ביושבו בלונדון; המשיך הרב הרצוג ששימש כרבה של אירלנד; וכך גם **הרב איסר יהודה אונטרמן**, רבה הראשי השלישי של ישראל (תשכ"ד-תשל"ג) שנקרא מליברפול שבאנגליה לשמש כרבה הראשי של תל-אביב, ומשם צמח ועלה לכס הרבנות הראשית. אבל כל השלושה לא החלו את דרכם באנגליה; שם כנראה אפשר היה ללמוד רק סדר, משמעת וצורה. את עיקרי תורתם רכשו השלושה בישיבת בליטא. לגבי הרב אונטרמן הביע זאת יפה רבה הראשי של ירושלים, הרב זילטי: "הוא היה אחרון הרבנים הגדולים הליטאים". אבל הגורל העלה את הרב אונטרמן ארצה כ... "מומחה בריטי לרבנות". ומעשה שהיה כך היה: בשנת תש"ו הוא נבחר להיות רבה הראשי של תל-אביב. ממשלת המנדט הבריטית הסכימה שיעלה במסגרת 1500 הסרטיפיקטים שהיא מוכנה היתה לחלק. הרב אונטרמן לא הסכים שעליותו תהיה על חשבון מישהו אחר. לבסוף קיבל רשיון עלייה כ"מומחה בריטי לרבנות".

בצעירותו למד בישיבה במאלטש, והיה שם מיוזמי התכנית "יבנה" שדגלה ביסוד ישיבה מסודרת שבין השאר ילמדו בה מעט לימודי חול. לראשות הישיבה הוזמן מי שאח"כ נהיה מושא הערצתו של הרב אונטרמן - הרב שמעון שקאפ. היוזמים נטו גם לציונות, וגם עם זאת הזדהה הרב ברמ"ח אבריו. בהיותו בלונדון הופיעה בעיתון שם כתבה ארסית על תל-אביב, "סדום החדשה" לדבריהם. הרב תקף זאת בחומרה, וראה זאת ככפיות טובה - "למעלה משני מיליון חיילים בריטיים נהנו בזמן המלחמה מהכנסת אורחים יפה ולבבית של העיר העברית הראשונה, ובכל המזרח התיכון לא מצאו החיילים עיר נופש מתאימה יותר".

כאיש "המזרחי" בלונדון הוזמן להשתתף בעצרת לזכרו של הרצל. אולם לשם סירב להגיע בבגדי השרד שלו. יתכן שלטעמו היו בגדים אלו דומים יתר על המידה לבגדי כמרים. באותה הזדמנות העדיף לדבר ביהודית (אידיש) ולא באנגלית שהיתה שגורה היטב על פיו. "על דרשה יהודית", אמר, "לא נגורה הגזירה ללבוב בגדי שרד". לקידוש השם רב הביא בביקורו בארה"ב אצל הנשיא ג'ונסון, והלה הגיב:

רפואה והלכה

נכתב ונערך ע"י מכון פוע"ה
רח' עזריאל 19, גבעת שאול, ירושלים 70: 02-6515050

הפעלת חימום לחולה

"יו"ם השביעי שבת לה' אֶלְקֵינוּ... (שמות כ,ט).

הכלל הבסיסי בהלכות רפואה בשבת הוא, שפיקוח נפש דוחה שבת. בהגדרת כלל זה מצינו דיון עקרוני, אשר יש לו השלכות מעשיות: האם שבת נחשבת **דחוייה** מול פיקוח נפש, או שה**ותרה** לגמרי במצב זה. נבאר דבינו: **דחוייה**, דהיינו: השבת כביכול עדיין בתוקף, אבל כל מה שנדרש לעשות לצורך הצלת חיים יש לבצע גם אם אסור בשבת. לפי הגדרת ה**ותרה**, במצבי פיקוח נפש - יש להתנהג כביום חול, כאילו לא שבת היום. כדי שההבדל יובהר יותר, נציין דוגמא: האם מותר לעשות מלאכות אסורות דווקא בתנאי שהן צורך הריפוי וההצלה עצמה או שלחולה הנמצא בסכנה הותרו גם מלאכות שיועילו לו אבל אינן מעצם ההצלה, כגון הפעלת חימום בחדר, בישול חדש וכיו"ב, שזה יהיה נכון אם "הותרה". דעת ה"מגיד-משנה" (הלכות שבת, פ"ב, הלכה יד) להקל בדבר, ולהתיר גם דברים שאין סכנה בהימנעות מעשייתם, ואף ה"מגן-

אברהם" סבר כמותו (שכ"ח,סקי"ד). מאידך, מדברי רש"י וראשונים נוספים משמע, שאינם מתירים זאת. אמנם, יש טוענים שאין בהכרח קשר, ויתכן שהמתירים לחמם לחולה עדיין הולכים בקו של "דחוייה" אלא שסוברים שבעקיפין הכל נצרך להצלת חייו. בכל מקרה, הדיון ההלכתי הזה אינו מוכרע חד-משמעית. מלשון השולחן-ערוך משמע "הותרה": "**עושים לו כל שרגילים לעשות לו בחול**" (שכ"ח,ד). אך אין זה ודאי. ובאשר להפעלת חימום, הימשנה ברורה" לאחר שהתלבט בדבר, פסק שאם אין הפעולה נדרשת להצלה, והימנעותה לא תכביד את המחלה, אין לעשותה, אלא ע"י גוי. דעת הגר"ע יוסף שמואל אף ע"י יהודי (יחוה-דעת ד,ל). חולה שאינו בסכנה, אם יש לו **צורך גדול** בהפעלת מזגן/טנור, מותר באמירה לגוי (משנה ברורה, ש"ל,סקי"א).

כתב: הרב יוסף איתן, מרבני מכון פוע"ה

eitan@puah.org.il

בחסות

מאוחדת

איך נולד חלב

בין קודש לחול

הרב עמיה גורדין
ר"מ בישיבת 'הר עציון'

את אובדן העיר העתיקה.

הפופולאריות העצומה של השיר, שהייתה ללא ספק אחד המניעים הבולטים שדרבנו את המנהיגות והצבא להגיב על ההפגזה של המלך חוסיין... הפכה את מחברת השיר בתוך זמן קצר למעין "כוהנת גדולה", או "דבורה הנביאה". הכול השתנה. גם המדינה בת ה-19. גם החברה החיה בתוכה. גם גורל העם השכן. וכנראה, ללא גוזמה, גם ההיסטוריה העולמית..."

לדבר אל העם זה לא רק לנאום נאומים. להתנחל בלבבות אינו רק מבצע של פנים אל פנים. כדי

להתנחל בלבבות צריך לדבר גם באמצעות שירה וסיפורת. שירים משפיעים על תחושתו של העם יותר מנאומים חוצבי להבות. סיפורים חודרים לתוך נפשו של האדם ומעצבים את תודעתו.

קשה להגויס בהשפעה המדהימה של השלישיה המפורסמת - עמוס עוז, א.ב. יהושע, ודוד גרוסמן. לכאורה מדובר רק בסופרים משובחים, אבל הסופרים הללו חודרים עמוק מבעד לשכבות ולקליפות ומשפיעים על החברה בצורה מרחיקת לכת. הם זוכים ליוקרה רבה בחברה הכללית שמתייחסת לתובנותיהם ברצינות רבה.

בעת האחרונה נוצרה התעוררות חדשה במגזר שלנו. זוהי שעתם היפה של מספר רבנים אוחזי עט, כדוגמת רבי הרב חיים סבתו, וידידי היקר הרב חיים נבון, שראו לנכון לדבר אל הציבור לא רק בהרצאות מחוכמות ומאלפות, אלא גם דרך ספרות יפה. ספרות נעימה, זורמת, ומשחררת שבצד כל זאת גם נוגעת ומעוררת עולמות נסתרים ומופלאים.

רבנים-סופרים אלו ניצבים אלפינו אתגר מופלא וקסום - יהיה ה' בעזרכם.

לתגובות, הערות והארות:
benkodesh@gmail.com

רב או סופר

19 שנים חלפו מאז מלחמת השחרור. 19 שנים בהם השלים עם ישראל עם אבדנה של העיר העתיקה ושל שאר ערי הקודש וגב ההר. אלא שלפתע ביום העצמאות ה-19 של המדינה קרו שני דברים הרי חשיבות. בירושלים ישב רב זקן וחשוב ושאל את תלמידיו 'איפה חברון שלנו, האנחנו שוכחים את זה?! והיכן שכם שלנו?!'. אמירה חשובה שהשפיעה רבות בדרך הנסתר. בדרך הנגלה, לצד אמירתו המפורסמת של רבנו, הרב צבי יהודה, קרה באותו יום דבר מדהים נוסף שהשפיע השפעה דרמטית וחסרת תקדים. לשם כך ניתן את רשות הדיבור לרן אלמגור.

"זאת לא היתה אמנם החלטתה שלה, ותחילה אף התחמקה, כידוע, פעם ופעמיים מבקשתו של גיל אלדמע, איש קול-ישראל, "לכתוב שיר על ירושלים". אבל אחרי כמה הפצרות נוספות נעתרה נעמי שמר.

בנוסח הראשון של השיר, שכלל שני בתים בלבד, לא נזכרו העיר העתיקה וכיכר השוק הריקה. רק אחרי שחברתה הטובה, רבקה מיכאלי, הציעה לה להזכיר בו גם את העיר העתיקה (שם נולד וגדל גם אביה של רבקה), הוסיפה נעמי שמר את הבית הזה.

שלא מרצונה, ומבלי שיכלה לחלום על כך, שינה שיר זה לא רק את חייה שלה, אלא גם את חיי המדינה, האזור, ובמידת-מה, גם את חיי העולם כולו. כן, שיר אחד, שהושמע שוב ושוב ברדיו במשך השבועיים שקדמו לפרוץ מלחמת ששת הימים, והעיר לפתע בעם כולו, על מנהיגיו ואלופיו, גם את רגשי האשמה על שבמשך 19 שנים תמימות, מאז נפילת העיר העתיקה בידי ירדן, לא טרח איש ברצינות לשנות את המצב.

עדויות ששמעתי אישית מפי אלופי צבא שכיחנו במטכ"ל באותה תקופה מעידות שלא היתה ב"בור" של צה"ל שום תוכנית רצינית הקשורה בשחרור העיר העתיקה. עובדה שגם בזמננו העברי לא נולד והושר במשך 19 השנים מאז תש"ח אפילו פומון אחד, המזכיר

מבלי שיכלה לחלום על כך שינה שיר
זה את חיי המדינה

ר' שלמה שוק
ר"מ במקד"צ נקדים

יין; ויש אומרים: התייקר החומץ
ונמכר בדמי יין".

כבר זכינו ללמוד לשמוע ולהתבשר על בני אדם שהפכו את חייהם לתהליך של התעלות והתפתחות. ממדרגת תינוקות מן השורה, שיכלו להחמיץ את ההזדמנות, הפכו את חייהם להצדקה גדולה של יין צדיקים עמוק ומבשם. זוהי מדרגתם של מעטים - החומץ שהופך להיות יין.

ואילו המדרגה השנייה, של האדם באשר הוא אדם, אלו המחמיצים בעל כורחם את ההזדמנויות הניתנות להם, לשנות את חייהם ולהיות צדיקים ונשואים כל הזמן במדרגת החומץ. אך יש, כמו שלמדנו ב"יש אומרים" השני שבסיפור, שהחומץ מתייקר ונמכר במחירו של היין. לא מדובר כאן בשינויים מפליגים במצבם של בני האדם. הם נשארים אותם בני אדם, ההחמצות ממשיכות ללוות אותם, אך הם לומדים מן הניסיונות המתסכלים, הם אינם מתייאשים, ובכך הם רוכשים חוכמת חיים. ועל אף העובדה שהם נשארים חומץ, המחיר שלהם בשוק החיים תוסס וחי, והם שווים בימחירם לצדיקים של יין.

Shok9@walla.co.il

חוט של חסידות

'חומץ בן יין' יכול להיות כיין

לא פעם ולא פעמיים אנו שואלים את עצמנו, איך אפשר לבצע שינויים בחיים. חוסר שביעות הרצון שלנו מעצמנו והרצון לשפר עמדות יוצר לא פעם תסכול, מאיך שהחיים עוברים ואנחנו נשארים אותם אנשים מוחמצים. אז אם בחומץ עסקינן בואו ונתבונן בסיפור ממסכת ברכות שבגמרא:

רב הונא החמיצו לו ארבע מאות חביות יין והיה ההפסד בכך גדול. נכנסו אליו חכמים ואמרו לו: "יבדוק אדוני במעשיו שמא חטא ומשום כך נענש" אמר להם: "האם חשוד אני בעיניכם?". אמרו לו: "האם חשוד הקדוש ברוך הוא שעושה דין בלא משפט?". אמר להם: "אם יש מי ששמע עלי דבר שעשיתי שלא כדין - שיאמר!". אמרו לו: "כך שמענו, שאין אדוני נותן את החלק המגיע לאריסו בזמורות". אמר להם: "האם משאיר הוא לי משהו מן הזמורות, הלא גונב הוא לי את הכול!". אמרו לו: "זהו שאומרים בני אדם: לאחר הגנב גנוב ואת הטעם של הגניבה טעם". אמר להם: "מקבל אני עלי שאני נותן לו כנדרש".

ומאחר ששב מטעותו החזיר לו הקב"ה את הפסדו. יש אומרים: חזר החומץ והפך להיות

הרב יוסף צבי רימון
רבה של אלון שבות דרום ור"מ ישיבת 'הר עציון'

התורה קודם פסוקים אלו. ואם כך, **השו"ע והרמ"א מסכימים: לכתחילה** - טוב לחוש ולומר ברכות התורה תחילה, אך **בשעת זחק** וכדומה, יש מקום להקל בפסוקים הנאמרים דרך תחנונים (עיני ערוך-השלח מו, ד; שו"ת יבייא ד, ז).

לדין זה כמה השלכות מעשיות:

א. אם מגיע כאשר הציבור **ב'שמע'**, הוא טרם אמר ברכות התורה - פוסק המשנה-ברורה (ס"ה ס"ק ח) שיאמר עימם פסוק ראשון.

ב. אם מגיע ושומע **קדושה או קדיש** (וטרם אמר ברכות התורה) - המשנה-ברורה לא מתייחס למקרה זה, אך למעשה נראה שיענה ("קדושה", "ברוך", ואולי אף "ימלוך"). וכן כתב בשו"ת יביע אומר ד, ז; ח, כד) [אמנם כתב שפסוק "ימלוך" אינו מעיקר הקדושה ועדיף רק להרהר אותו].

ג. **חושש שיעבור זמן קריאת שמע** - גם לכך אין התייחסות מפורשת במשנה-ברורה, אך נראה שזהו קל וחומר מהמקרים הקודמים, ולכן יאמר קריאת שמע (וכן כתב בשו"ת ארץ-צבי, א, יט; ובשיח-השדה א, א, וכן בשו"ת אבן-ישראל ט, סג, ועוד).

תעסוקטיף: בשעה טובה יש הכרה ממשלתית בתעסוקטיף (בראשות הרב יוסף צבי רימון). אולם, העזרה הממשלתית תלויה בעזרה שלך. המדינה תתן סיוע כספי כנגד כל תרומה ששיגי! ללא תרומה - אין סיוע. ביכולתך לעזור לעוד 700 מתושבי גוש קטיף המחכים למצוא עבודה. לתרומות חד פעמיות או להוראות קבע פנו לתעסוקטיף: 0722-127-125 www.jobkatif.org.il

הלכה ממקורה

מן המקורות עד להלכה למעשה

על מה מברכים ברכות התורה?

הגמרא (ברכות יא, ב), מביאה בעניין זה מחלוקת, ולמעשה נפסק בשו"ע (מו, ב) שיש לברך גם על לימוד גמרא; וכתבו האחרונים שהוא הדין בספרי פירושים או ספרי הלכות, וכן בספרי דרש או ספרים מחשבתיים המצטטים פסוקים או דברי חז"ל (חוות-יאיר במקור-חיים מו, ב). כך גם בלימוד זוהר, אף אם אינו מבין (ערוך-השלח מו, ח; כף-החיים מו ס"ק ג).

מה הדין אם אמר פסוקי תורה, אך אומר אותם **בדרך תפילה ותחנונים?** ומה הדין אם רק **מהרהר** בדברי תורה? ומה הדין אם **כותב** דברי תורה? ננסה לדין בקצרה בדברים אלו.

לדעת הראב"ד (המובא באגור) **והרמב"ם** (בתשובה), אסור לומר פסוקים, אפילו לא בדרך תחנונים, קודם ברכות התורה (ובלשון הרמב"ם: "ואפילו יקרא פסוק אחד, ואין חילוק אם יקרא דרך תחינה ובקשה..."). לעומתם, כתב **האגור בשם מהר"י** שמותר לומר פסוקים דרך תחנונים קודם ברכת התורה.

בשו"ע (מו, ט), הביא את שתי הדעות, וכתב שטוב להחמיר בכך ולא לומר פסוקים קודם ברכות התורה, גם אם אומרם דרך תחנונים.

הרמ"א (שם) כותב שהמנהג להקל בכך, שהרי בימי הסליחות אומרים את הסליחות ורק אחר כך אומרים ברכות התורה, עם שאר הברכות. כמו כן כותב הרמ"א שנוהגים בכל יום להיכנס לבית הכנסת ולומר כמה פסוקים (כמו מה טובו) ורק אחר כך מברכים ברכות התורה. אמנם, מסיים הרמ"א שטוב לומר ברכות

הליכות עולם

אבל

שאלה: הבן-איש-חי כותב שבחנות הבית יש ללבוש בגד חדש ולברך עליו "שהחיינו". אבל שקנה בית חדש וברצונו לחנוך אותו, האם יברך שהחיינו ללא בגד חדש (כי לאבל אסור ללבוש בגד חדש), או עדיף שלא יברך כלל?

תשובה: לאבל תוך שנתו אין איסור לקנות בגד חדש, אא"כ הוא למותרות, אך לצרכיו - מותר, ואפילו לברך שהחיינו. ונהגו שאבל אינו חונק את ביתו בתוך שנת

מפסקי הראש"ל הרב מרדכי אליהו שליט"א
ערוך מתוך הספר: "שו"ת הרב הראשי"

אבלו, אלא אשתו ובניו גרים יום בבית, ואחר כך הוא בא לגור בבית.

שאלה: אני אבל על אמי. חברי לעבודה נוהג להאזין לשירים המשודרים ברדיו לידי. האם עלי לבקש ממנו לכבות את הרדיו, או לא להגיד לו דבר?

תשובה: גם אם תיגרם לך אי-נעימות אין צורך להעיר לחברך לכבות את הרדיו, אך עליך להתעלם ולא לכוון ליהנות מהמוסיקה המשודרת.

פניני 'אור החיים'

כך מבאר אור-החיים את המילים "לצאת בני ישראל מארץ מצרים" והרי כבר נאמר שחודש ניסן הוא ראש חודשים, ואם כן ברור שהחודש השלישי (סיוון) הוא גם שלישי לצאתם ממצרים: אלא שמילים אלו אינן חלק מתיאור הזמן, אלא הסיבה שלשמה חיכו ישראל שלושה חודשים: "לצאת בני ישראל ממצרים" - בגלל צאתם מטומאת מצרים.

ומדוע היה צורך לטלטל את ישראל שלושה חודשים בדרכים, ולמה לא תקפוץ להם הדרך להר סיני, ויהיו פנויים להתכונן שם לקבלת התורה? לפי אור-החיים זהו חסד שעשה הקב"ה עם ישראל, שאם לא כן אי אפשר היה לעכב מלקבל את התורה כאשר כבר "הגיעו עת דודים והכלה עלתה לחופתה".

"בחודש השלישי לצאת בני ישראל ממצרים..."

באו מדבר סיני"

האם שמעתם פעם על חתן שסופר שבעה נקיים כדי להיטהר לְכַלְתּוֹ?

כך לפחות מסביר בעל אור-החיים את הסיבה שלשמה התעכבו בניי שבעה שבועות עד שנטהרו מטומאת מצרים והיו ראויים לקבל את התורה. לדעתו ברור שהעיכוב אינו נובע מיקשיי תחבורה בין ים סוף להר סיני, שהרי "אפילו אליעזר עבד אברהם **קפצה לו הארץ** בלכתו לקחת אשה ליצחק, ומכל שכן וקל וחומר לחתונת נשואת ראש, כי **תקפוץ הארץ וגם השמים** אם יצטרכו לה".

נקודת מבט

הרב ישראל חון
ראש מכון 'צומת'

עם נוער בני עקיבא, וכך תוכנן (ולבסוף נפסל) מסביבות בטחוניות/בטיחותיות). השותפים כמו גם אי-הופעה בטקס של נציג בני עקיבא, מנימוקי ממלכתיות. לאור מסד נתונים זה,

האם הליברלים בתוכנו סבורים שבני עקיבא היתה צריכה להתכופף מפני מי שילא כ"כ סופרים אותה? האם בשל חילוקי השקפות פנימיות בתוכנו מותר לחבל בעמדה לגיטימית של ההנהלה הארצית ולא לנהוג סולידאריות דמוקרטית או לחפש 'ישרה'?

עמדות

נחשתם נכון? אני מסכים עם עמדת ההנהלה הארצית, תוך אבחנה בין הצהרות לבין העלמת עין ואי אכיפה. לגופה של שאלת החרמת זמר נשי משנתי הראשונה לא זוהי ממקומה; בגליון חוקת תשס"ט התייחסתי ליציאה הפגנתית מטקסים צבאיים בהם מתקיימת

זמרת נשים. "אודה ולא אבוש, רבים במחננו, ואנכי בכללם, אינם יוצאים בהפגנות, ואף לא בחשאי, כאשר באירוע ציבורי מזדמנת להם שירת

נשים. רבנים רבים נוכחו בטקסים לאומיים וציבוריים ולא הרעימו בקולם מול קולן, בחברה המעורבת בה שרוי הציבור הדתי-לאומי מסתפקים ביהסבת הראשי, כעצת רמטכ"ל, או בעצת התורה למחנה הצבא. ייתד תהא לך על אונקי' (דברים כג, יד) וכפרשנות חז"ל: 'יפני מה אצבעותי של אדם משופות כיתדות! שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעותי באוניו' (כתובת ה, ב)."

דברים אלו **תקפים מנקודת מבטו של המזדמן הנקלע בדיעבד**, אך לא מִקֵּס המארגן, ברמת הלכתחילה. הנהלת בני עקיבא החליטה שהיא לא מארגנת לכתחילה טקסים עם זמר נשי. זכותה וחובתה! זה מה שאירע בצעדת הליה. בבני עקיבא לא אוכפים עמדה זו! גם זה מה שאירע בצעדת הליה, ובמופעי סניפים רבים.

לטעמי, הליברלים בתוכנו מבקשים **לאכוף את ליברליזם** על התנועה כולה, למשוך לימלחמת אחים ולקרעית המעיל. למה לנהוג כך כשינסחת פשרה נמצאת בטווח יד, כפי שהוצע ובוצע. הנוסחה הראויה היא: **'לעקוף את הבעיה'**

האם במעמד הר סיני היתה מחיצה בין גברים לנשים? לא מצאתי מפורש, ואודה לקוראים שיגלו את אונקי. הפסוק הפותח את המעמד: "יכה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל" (יט, ג) נדרש (רש"י מחז"ל): **"לבית יעקב אלו הנשים, לבני ישראל - לזכרים"**. האם לפניו רמו למעמד נפרד? מאידך, האם הפסוק 'ויענו כל העם יחדו... נעשה' (יט, ח) רומז ליבחי' מגידו? והנה מכילתא: "ויקרא לוקני העם (יט ז) - אף לגערים ולנשים אמור". ביחד? בנפרד?

(נכתב במוצי"ש בשלה)

צעדת הליה, בני עקיבא וזמר נשי

"...רואים את הקולות...ועמדו מרחוק" (כ, יד)

פולמוס הרדליברל

סערה קטנה התחוללה לפני כשבוע סביב השתתפות בני עקיבא בצעדה השנתית לזכר ליה הלוחמים שנפלו במלחמת השחרור בדרכם לתגבר את נצורי גוש עזיון. ולמה? בשל להקה צבאית, הכוללת שירת נשים, שתוכננה להופיע בטקס הנלווה לצעדה. ההנהלה הארצית של בני"ע הודיעה שתיאלץ לבטל את השתתפותה בשל הזמר הנשי. בסופו של דבר הצעדה התקיימה אור לי"ד בשבת במתכונת 'ישרתית': הלהקה הופיעה רק בסיום הטקס, ומי שחפץ - פרש בעוד מועד.

בניי לבני התחולל יקרב יריות! תלת-צדדי, בין משרד הבטחון האחראי על הארגון לבין בני-עקיבא, וקרוב נוסף בתוככי הציונות הדתית. משהנהלת בני"ע החליטה לא להשתתף

בטקס ולהשתתף בצעדה בלבד, נעקפו ארגונים בציונות הדתית היותר-פתוחה ועמם חברי כנסת מסייעת 'רבית היהודי', כנגד מגמת ה'התבדלות' ו'החרמה החברתית'.

ושבו נגרנו **פולמוס הרדליברל** ללא צורך. **עמדתי היא שראוי לעקוף את הנושא בכל דרך אפשרית!** למה להיכנס לשדה ממוקש כשיש דרכים עוקפות? לא חייבים בכל הדוממות אגבית להניף דגלים עקרוניסטיים. אינני סבור שבויתוה שהתגלגל מול משרד הבטחון חייבים לחדד את הדיון על דרכה החינוכית של בני עקיבא.

עובדות

והנה כמה **עובדות בלתי ידועות**, המשנות מעט את מפת הקרב. מאז ומעולם מרבית משתתפי הצעדה הם חניכי בני עקיבא. הנהלת תנועה זו היא שותפה מסורתית בארגון הפרויקט, כולל נשיאה בעול הלוגיסטי, ולא שום תנועת נוער אחרת. שותף נוסף הוא משרד החינוך באמצעות תכנית שלי"ח (שדאות, לאום, חברה וידיעת הארץ - תחום לימודי-חינוכי בבתי ספר תיכוניים) המשגר תלמידים לאירוע בכמות של כמחצית מחברי בני עקיבא (חלק מהם מבתי ספר דתיים). משרד הבטחון 'תופס פיקוד', כיאות להנצחת לוחמים, ומצטרף צועדים. השנה, למשל, השתתפו כ-3,000 חניכי בני עקיבא, כ-1,500 שלי"ח וכ-500 חיילים. ולמי שמתעניין: כ-80% מחברי בני עקיבא פרשו בשקט, (בטרם)זמן.

העובדה הפשוטה היתה **שיותר 'הוחרמו' משהחרמו!** למרות שבני עקיבא שותפה בכירה לתכנון ולארגון סירבו השותפים (משרדי הבטחון והחינוך) לבקשתה **המיקדמית** שההופעה לא תכלול זמר נשי (לגופה של עמדה זו ראו דעתי להלן). יתר על כן, שלי"ח (משרד החינוך) דרש לצעוד במסלול נפרד כדי שתלמידיהם לא יפגשו חלילה

צור-לי
מנורה לשבת
תרצו מאר - תרצו מסותר
השימוש פשוט וקל
מדליקים לפני כניסת השבת ובמהלכה ניתן לסובב מסכה להחשכה ברמות שונות, עד לחושך מוחלט.
להזמנות: 02-9932114

99 ש"ח כולל דמי משלוח

בונים בית חדש? משפצים בית קיים?
או אתם רוצים להתפנק?
עכשיו הזמן להזמין דוד מים חמים מיוחד לשבת!

דוד חשמלי עם פיקוד שבת למהדרין

לפרטים ולהזמנות
חיינו למכון צומת: 02-9931442 שלוחה 111

